

УДК 007: 304: 070

Г. Я. Холод

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ З ОЦІНКОЮ МЕДІАТЕКСТІВ (НА ПРИКЛАДІ «КІНО-ГАЗЕТИ» ЗА 1929 РІК)

У статті окреслено жанровий діапазон інформаційних матеріалів, що містять оцінку медіатекстів і надруковані в «Кіно-газеті» за 1929 р., визначено їх композиційні й стилістичні особливості. Зокрема, приділено увагу гібридним жанрам: журналістському звітowi з елементами кінорецензії, журналістському звітowi з елементами колективної кінорецензії, статті з елементами кінорецензії.

Ключові слова: колективна рецензія, кінорецензія, гібридні жанри.

I. Вступ

Необхідно зазначити, що основним інформаційним матеріалом, що містить оцінку медіатекстів, є кінорецензія, вивченню якої приділяють увагу такі науковці: О. В. Титаренко («Кінорецензія як жанр критики: українська та американська традиції»), Д. Д. Брежнева («Жанрово-стилістичні та когнітивні особливості кінорецензії як виду масово-інформаційного дискурсу»), Е. Ю. Гараніна «Оціночність у жанрі кінорецензії», М. А. Кузнецова «Жанрово-стилістичні особливості сучасної кінорецензії (на матеріалі спеціалізованих видань про кіно)». Однак інформаційні матеріали, що містять оцінку медіатекстів і надруковані в «Кіно-газеті» за 1929 р., виходять за межі вищезгаданого жанру й потребують визначення їх жанрового діапазону. Вищезгадана проблема ще не була предметом дослідження, її розв'язання, на нашу думку, надасть змогу репрезентувати один з етапів формування жанрів.

II. Постановка завдання

Мета статті – з'ясувати жанрово-стилістичні особливості інформаційних матеріалів, що містять оцінку медіатекстів і надруковані в «Кіно-газеті» за 1929 р.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- 1) ознайомитися з інформацією, надрукованою на сторінках «Кіно-газети» (1929);
- 2) виконати аналіз інформаційних матеріалів, що містять оцінку медіатекстів і надруковані в «Кіно-газеті» за 1929 р.;
- 3) визначити жанрово-стилістичні особливості інформаційних матеріалів, що містять оцінку медіатекстів і надруковані в «Кіно-газеті» за 1929 р.

III. Результати

Необхідно зазначити, що в «Кіно-газеті» за 1929 р. інформаційні матеріали з оцінкою фільмів переважно розташовані на четвертій сторінці в рубриці «На громадське обговорення» [19, с. 4], назва якої є варіативною («Що каже кіно громадськість про фільми» [40, с. 4], «Що говорить кіно-громадськість» [41, с. 4]; «Кіно-громадськість про фільми» [10; 11; 12], а також на четвертій або шостій сторінці в рубриці «Фільми та книжки» [32; 33], назва якої має варіант «Книжки й фільми» [13; 14]. Деякі вищезгадані інформаційні матеріали було розміщено на другій або третій сторінці.

Серед проаналізованих інформаційних матеріалів «Кіно-газети» за 1929 р., що містять оцінку фільмів, можемо виокремити статтю з елементами кінорецензії, колективне інтерв'ю, колективні кінорецензії, кінорецензії, журналістський звіт з елементами колективної кінорецензії, журналістський звіт з елементами кінорецензії, анкета.

У «Кіно-газеті» за 1929 р. надруковано статтю з елементами кінорецензії «Чим нас частують!» («Будинок на воді», «Другий шлюб») [39], що починається з приказки «бачили-ж очі, що купували» [39, с. 4]. Її продовження («тепер їжте»), корелюючи з назвою «Чим нас частують!», репрезентованою риторичним окличним реченням, і контекстом статті, у якій ідеться про якість кінопродукції, сугестує метафору «їжа-кінопродукція». Використовуючи на початку статті антитезу, що оприявнює контраст між твердженнями («На папері Вуфку божиться усіма святими, що за кордону довозитиме лише те, що має виключну художню цінність чи фільм просякнутий близькою до нас ідеологією» [39, с. 4] і реальною ситуацією («Проте, на практиці ВУФКУ це спростує. Більшість закордонних подарунків, якими частує нас ВУФКУ, не задовольняють ні художніх, ні ідеологічних вимог радянського глядача» [39, с. 4]), автор окреслює в статті проблему популяризації так званих ідеологічно шкідливих фільмів й ілюструє її прикладами.

Аналізуючи специфіку сприйняття аудиторією фільму «Будинок на воді», зокрема її незацікавленість сюжетом, а також неадекватну реакцію («Демонстрацію фільму пронизують гучні вибухи сміху, жваве шепотіння, усмішки майже не сходять з облич глядачів» [39, с. 4]) радянських глядачів на драматичне розгортання подій, автор завдяки антитезі («Не знати на якого глядача розрахований цей фільм та, за-кордоном. У нас ця драма жодної категорії глядачів не ціка-

вить...» [39, с. 4]), що увиразнюється жирним накресленням антонімів, констатував контрарність зацікавлень закордонних і радянських глядачів. Окрім цього, автор констатував наявність неправдивої інформації в рекламі цього фільму, використану з маніпулятивною метою.

Негативно оцінюючи французький фільм «Другий шлюб», автор зазначив, що його глядацькою аудиторією є міщани.

Відзначимо, що інформаційний матеріал «Робітники про “Дівчину з палуби”» [25], що містить лише позитивну оцінку фільму у формі цитат двох глядачів – робітників І друкарні, важко віднести до конкретного жанру. З одного боку, він нагадує фрагмент (колективне обговорення) колективної кінорецензії, з іншого – у ньому не констатовано факт колективного обговорення фільму, зазначено маленьку кількість реципієнтів медіатексту, відсутня резолютивна частина. Ураховуючи те, що йдеться про висловлювання робітників з одного місця роботи, відсутність інформації про факт колективного обговорення фільму, можемо припустити, що йдеться про колективне інтерв'ю, заголовок якого є, на нашу думку, трансформованим варіантом запитання журналіста.

У «Кіно-газеті» за 1929 р. розміщено колективну рецензію на фільм «Буря» [1], що має такі композиційні елементи: вступну частину, у якій повідомлено інформацію про місце громадського перегляду фільму і його колективне обговорення; основну частину, репрезентовану висловлюваннями глядачів-учасників обговорення (Станишевський, Гулай, Чепров, Дубина, Мазор, Федоровський, Павлов, Сачук, Борисовець) із вказівкою їх прізвищ і місця роботи; резолютивну частину. У ній позитивно оцінено фільм, постановлено забезпечити присутність офіційного представника ВУФКУ на громадських переглядах, зачитувати сценарії, рекомендовані до екранізації, на засіданнях сценарної секції ТДРК. Прикметним є те, що учасники обговорення зазначили як недоліки (порушення принципу правдоподібності, невдалий сюжет, немотивованість учинків персонажів), так і переваги (гра акторів, демонстрація нової грані в моделюванні образів персонажів, позбавлення від стереотипності) медіатексту.

У колективній рецензії на фільм «Паноптикум» [22] усі учасники обговорення (Гінзбург, Федоровський, Позняков, Косенко, Решетников, Мелещенко) визнали сценарій непридатним для екранізації через незрозумілість сюжету, порушення принципу правдоподібності, ідеологічну невтриманість, про що було прийнято резолюцію, яка складалася з п'яти пунктів і містила чіткі формулювання, зокрема негативну оцінку сценарію й рішення не рекомендувати його для екранізації.

Розташована в рубриці «Невиправданий експеримент» колективна рецензія на фільм «Злива», перегляд якого відбувся в «Будинкові кіно-громадськості» [24, с. 3] (м. Київ), відрізняється від проаналізованих вище відсутністю резолютивної частини. На нашу думку, така композиційна особливість зумовлена негативною оцінкою фільму учасниками обговорення, які вважали «Зливу» «невдалою спробою» [24, с. 3] (Янкович), невдалим експериментом (Федоровський, Сачук).

Резолютивна частина відсутня й у колективній рецензії «Робкори про «Арсенал»» [26] на фільм «Арсенал», громадський перегляд якого відбувся в Будинку кіногромадськості приблизно за два тижні (інформацію було надруковано 15 лютого 1929 р. в третьому номері «Кіно-газети») до офіційної презентації кінокартини 25 лютого 1929 р. Необхідно зазначити, що 10 з 13 осіб дали негативні відгуки на фільм, наголосивши на таких недоліках, як перевантаження кінокартини символами («Символіка сцени розстрілу інтелегентом робітника до глядача не доходить» [26, с. 4] – Воронцов; «Думка у Довженка гарна, але нічого не вийшло з цього. Не можна усяку туманність називати символікою...» [26, с. 4] – Юровський), відсутність інтриги («Фільм не може тримати глядача в напруженні, бо немає інтригуючого сюжету» [26, с. 4] – Ващенко; «Картина занадто монотонна» – Воловіл), невідповідність подіям 1918 р. («Непорозуміння якесь... Немає того, що робітники тоді дійсно переживали» [26, с. 4] – Вьюга; «Революції тут нема. Рекомендувати фільм на робітничі екрани не можна» [26, с. 4] – Ліпавський; ««Арсенал» як раз показує те, чого не було на ділі» [26, с. 4] – Юровський), відсутність орієнтації на глядача («Ми не такі багаті, щоб показувати незрозумілі картини. Треба наблизитися до глядача» – Юровський; «Картина успіху не матиме. Для Довженка це провал...» [26, с. 4] – Ващенко).

На відміну від попередніх колективних рецензій, у яких резолютивну частину сформульовано чітко й представлено у формі інфінітивних речень, в інформаційному матеріалі, що містить оцінку фільму «За брамою монастиря», заключна частина, незважаючи на відсутність прізвища автора, містить ознаки присутності авторського «я». Зокрема, йдеться про констатацію загального враження від колективного обговорення («У цілому панувала думка, що фільм цей дуже невисокої якості» [8, с. 4]) і переказ суті прийнятого рішення («Після закінчення дискусій збори ухвалили прийняти пропозицію тов. Сачука про те, щоб перевірити цей фільм на сільській аудиторії, в Сельбуді» [8, с. 4]). Необхідно зазначити, що свідченням наявності авторського «я» є цілеспрямований відбір конкретної інформації, зокрема висловлювань шести осіб із решти учасників («...приймало участь понад 20 осіб» [8, с. 4]; «Решта т. т., що виступали, торкалися також художньої якості фільму, відмічали невдалу побудову сценарія, ходульність та психологічну немотивованість типів та окремих моментів...» [8, с. 4]) обговорення, формулювання у вступній частині основного питання («...загострила увагу на питанні – чи потрібний цей фільм для села?» [8, с. 4]), що стало предметом обговорення. З огляду на вищезазначене інформаційний матеріал «За брамою монастиря», на нашу думку, має елементи журналістського звіту, що «розминають»

жанр «колективна кінорецензія», однією з ознак якої було об'єктивне висвітлення інформації, зумовлене чіткою фіксацією того, що відбувалося під час колективного обговорення фільму.

Інформаційний матеріал про фільм «Нічний візник», оцінка якому була дана під час колективного обговорення вищезгаданого медіатексту, має не тільки маркери присутності (переказ режисурної частини, зауваження щодо відсутності представників ВУФКУ під час перегляду фільму та його обговорення) авторського «я», а й чітку вказівку на автора (Р. М.) тексту. Його основною частиною є висловлювання семи осіб, які переважно відзначали недоліки фільму: шаблонність сюжету (Галай, Лучанський, Затворницький, Новін, Щербаков), уповільнене розгортання подій (Цирлін), використання старих кінематографічних прийомів (Лучанський).

Прикметним є те, що в центрі вищезгаданого журналістського звіту з елементами колективної кінорецензії розташовано фотографію кадру з фільму «Нічний візник» [20], на якій зображено сцену з'ясування стосунків між візником і дочкою, яка співпрацювала з більшовиками. Така кореляція між контентом і фотографією не є традиційною для «Кіно-газети», оскільки у вищезгаданому виданні зміст інформаційних матеріалів і фотографії кадрів із фільмів не були тематично пов'язані. На нашу думку, така традиція була пов'язана з рекламною політикою «Кіно-газети», суть якої полягала в намаганні зацікавити читача фотоінформацією про фільм.

Написаний Дім. Федоровським інформаційний матеріал також має елементи журналістського звіту (акцентування уваги на функціональності написів Остапа Вишні й майстерній акторській грі, формулювання суті висновку Президії щодо художньої й технічної специфіки фільму, який «може бути зарахований до кращих картин ВУФКУ» [30, с. 4]).

Дім. Федоровський, який був активним учасником колективного обговорення медіатексту, повідомив про місце («Будинок кіногромадськості» [30, с. 4]) і день (20 березня) громадського перегляду фільму «Перлина Семіраміди» і дослівно відтворив контрарні оцінки фільму шести учасників обговорення. Сачук на початку свого виступу безапеляційно заявив, що цей фільм йому не подобається, оскільки нагадує «погану «малоросійську» п'єсу» [30, с. 4]. Іншу точку зору висловив Дім. Федоровський, який на початку виступу озвучив свою позицію захисту вищезгаданого інформаційного продукту. Необхідно зазначити, що під час аналізу чітко було визначено недоліки (порушення принципу історизму – Затворницький, Сачук, Лучанський, Городній; недоречне використання засобів комічного – Сачук) і переваги (дотримання логічної послідовності під час монтажу – Затворницький, хороша акторська гра – Затворницький; влучність використання написів Остапа Вишні – Мазор, «ідеологічно-витриманий фільм» [30, с. 4] – Дім. Федоровський) фільму. Зазначимо, що контент журналістського звіту з елементами колективної кінорецензії було підсилено фотографією кадру вищезгаданого фільму «Перлина Семіраміди».

У звіті Д. Ф. про колективне обговорення фільму «Весела канарка» відсутня вступна частина з інформацією про час і місце проведення вищезгаданого заходу, а заключна частина позбавлена інформативності щодо суті прийнятої резолюції. Репрезентована цитатами шести осіб основна частина тексту містить як негативну (фрагментарність сюжету – Городній; «ідеологічна невитриманість» [5, с. 4] – Угаров, «З боку ідеології фільм зовсім не витриманий» [5, с. 4] – Федоровський; «зміст нікуди не годиться, подача матеріялу теж» [5, с. 4] – Новін), так і позитивну (цікавий сюжет – Городній) оцінку медіатексту. Необхідно відзначити, що під звітом Д. Ф. розміщено фотографію кадру з фільму «Весела канарка», де зображено привабливу жінку, яка грайливо посміхається військовому.

Журналістський звіт Новіна «Напередодні» [21], що має елементи колективної кінорецензії, відрізняється від проаналізованих вище вступною частиною, де вже відсутня інформація про місце, день проведення колективного обговорення фільму й констатовано неоднозначність його сприйняття, наявністю коментарів до цитат шести учасників обговорення, більш розлогими міркуваннями про ігнорування представниками ВУФКУ колективних обговорень фільму.

Серед недоліків картини у звіті було відзначено порушення принципу історизму (Рибальченко, Гиневський), невміння змоделювати образи робітників (Гиневський), викривлення революційного руху, зокрема «революції 1905 року через призму шинку» [21, с. 4] (Станіславський, Короленько). У кінці автор подав результат громадського обговорення у формі цитати частини резолюції, у якій було зазначено «вважати картину» «Напередодні» [21, с. 4] з ідеологічного боку за неприпустимим, як фільм, що трактує події 1905 року невірною, й пропонувати ВУФКУ не пускати її в робітнісі клуби» [21, с. 4].

Необхідно зазначити, що інформаційний матеріал Дім. Федоровського «Чанг» [31] має як елементи журналістського звіту про колективний перегляд вищезгаданого фільму, так й елементи кінорецензії. Автор, повідомляючи про місце перегляду культурфільму «Чанг», специфіку його обговорення, глядацького сприйняття, загальної оцінки, використав кільцеве обрамлення й розмістив у основній частині тексту свій аналіз культурфільму. Зокрема, Дім. Федоровський акцентував увагу на хорошій режисерській роботі й бездоганному технічному оформленні медіатексту. Відзначимо, що журналістський звіт з елементами кінорецензії ілюструється фотографією кадру культурфільму «Чанг», на якій зображено тигра.

Аналогічну структуру має журналістський звіт про колективний перегляд фільму «Його пресвосходителство» з елементами кінорецензії. Д. Ф. констатував контрарну оцінку («одні вважали, що цей фільм нікуди не годиться» [6, с. 4] – «...цей фільм має першорядну соціальну цінність» [6, с. 4]) цього медіатексту, відзначивши антисемітичну спрямованість фільму, його зага-

льну задовільну оцінку й можливість «демонструвати його також на робітничих та селянських екранах» [6, с. 4]. Увагу читача до цього інформаційного матеріалу привертає фотографія кадру з фільму «Його превосходительство» [18], розташована в середині тексту.

У журналістському звіті про громадське обговорення сценарія т. В. Ярошенка з елементами кінорецензії Н. також використав композиційне обрамлення, повідомивши інформацію про місце обговорення (вступна частина) і його результати у формі цитати з резолюції, у якій було зазначено лише позитивну оцінку цього сценарію, констатовано дотримання принципу історизму, відсутність у шаблонності подання матеріалу. В основній частині тексту, що містить елементи рецензії, Н. аргументував актуальність проблеми змички міста і села, порушеної в сценарії, відзначив великий виховний потенціал майбутнього фільму, його політичну важливість, уміння охопити увагою масштабні події громадянська війна – НЕП – соціалістичне будівництво).

У «Кіно-газеті» за 1929 р. надруковано рецензії на такі фільми: «Джальма», «Арсенал», «Кривий пан», «Злива», «Симфонія великого міста», «Людина з кіно-апаратом», «Шкурник», «Шлях зміни», «Вихор на Волзі», «Дві жінки», «Шкідник», «Сам собі Робінзон», «Темне царство», «Експонат з паноптикуму», «Старе й нове», «Суддя Рейтанеску».

Автор у рецензії на фільм «Джальма» [37], на початку якої відсутні паспортні дані про вищезгаданий медіатекст, акцентує увагу на тому, що в основу фільму покладено трагічні реальні події, які відбулися у Володимирській губернії. Зокрема, ідеться про спробу юрби охрестити «бусурменку» – дружину демобілізованого червоноармійця, яку він привіз із Кавказу. Автор наголосив на простоті й зрозумілості сюжету фільму будь-якому глядачеві, на актуальності порушених у медіатексті проблем: національній ворожнечі, соціальному розшаруванні села, забобонності, відзначивши ідеологічну витриманість, професійну гру акторів, наявність інтриги, якісний монтаж, детально проаналізувавши епізоди боротьби Джальми з палієм, спроби вчинення самосуду над Джальмою. Хоч у кінці кінорецензії автор утримується від загального висновку щодо якості кінокартини, відзначаючи прихильне ставлення глядацької аудиторії до цього фільму, В. Чернецький у тексті кінорецензії оприявнив своє ставлення до медіатексту завдяки таким позитивно маркованим лексемам: «приємно різнить» [37, с. 4], «вдало це виявив» [37, с. 4], «зафільмовано добре» [37, с. 4], «особливо гарний епізод» [37, с. 4], «добре показано» [37, с. 4], «не погані сцени» [37, с. 4], «тут усе на місці» [37, с. 4], «100% радянська картина» [37, с. 4], «зустріли прихильно» [37, с. 4].

Зміст рецензії Чернецького на фільм О. Довженка «Арсенал» корелює з її назвою – «Епохальний фільм» [38]. Автор відзначає лише переваги вищезгаданого медіатексту, акцентуючи увагу на концептуальності написів, професійно підібраних типажах, антимілітаристській спрямованості кінокартини, її насиченості символікою, що поглиблює зміст фільму.

Вищезгаданий рецензент по-іншому оцінює фільм «Кривий пан» [15]. У центрі уваги рецензента переважно недоліки медіатексту, серед яких він зазначив невмотивованість деяких сцен, повторення сюжетних ситуацій інших творів (п'єса Горького «На дні», опера Манюшко «Галька», фільм «Тріумф жінки»), порушення принципів достовірності й історизму, невдале моделювання образу князя. Аналізуючи фільм, автор рецензії з'ясовує причини його популярності. Зокрема, Чернецьким відзначено «живі, яскраві, соковиті сцени селянського та курортного життя, прекрасні пейзажі, бездоганну операторську роботу, вмілий монтаж та вільну, легку й натуральну гру Егерта й Маліновської» [15, с. 4].

Автор у кінорецензії «Пригоди Шмигуєва («Шкурник»)» [23] зазначає результат перегляду фільму, під час обговорення якого виникли дискусії щодо ступеня використання кінорежисером у цьому фільмі комічного елементу («Одні вважають, що «Шкурник» шарж, але не витриманий в цьому стилі до кінця, інші сприймають картину як сатиру» [23, с. 4]). Автор схвально відгукнувся про фільм як «першу спробу радянської сатири» [23, с. 4], зазначивши підвищення професіоналізму кінорежисера та його вміння завдяки грі актора Садовського вдало змоделювати образ Шмигуєва, що став збірним образом представника міщанства, орієнтованого лише на задоволення меркантильних інтересів. Даючи позитивну оцінку фільму, свідченням чого є використання лексем «соціально значіння картини **величезне**» [23, с. 4], «спроба **вдала**» [23, с. 4], «Шпиковський показав свою **майстерність**» [23, с. 4], «картина **цікава** й часто викликає в глядача бадьорий, здоровий сміх» [23, с. 4], «Тов. Шпиковський **добре** опанував своє завдання викрити й висміяти міщанське болото» [23, с. 4], «Шпиковський своєю новою роботою **зробив крок уперед**» [23, с. 4], автор кінорецензії відзначив якість монтажу, уміння утримати увагу глядача за умови відсутності любовної інтриги.

Т. М. у кінорецензії зазначив, що фільм «Шлях зміни», який складається з п'яти частин, відтворює лише основні етапи комсомольського руху. Особливу увагу автор приділив художньому оформленню прологу, у якому в мультиплікаційній формі зображено «повалення царату, революцію, 1917 рік і перші організації молоді, аналізу першої частини, у якій «подано перше бойове хрещення майбутнього комсомолу (тоді ССРМ) у гетьмано-німецькому підпіллі» [29, с. 2], і двох останніх частин («...показано період участі у відбудові зруйнованого господарства, суботники, тощо, учба, зміна зміни, без Леніна, але...» [29, с. 2]).

Автор наголосив на ощадності режисера в поданні інформації про репресії та переслідування ЛКСМУ, щоб уникнути детального зображення кривавих розправ і бійок, а також приділив увагу аналізу написів і доречності їх використання. Прикметним є те, що в тексті цієї кінорецензії

жирним накресленням виділено речення, словосполучення «нова людина» [29, с. 2], а також лексему «людина» наприкінці твору. Така акцентуація вищезгаданого слова в останньому абзаці, а також виділення жирним накресленням частини речення «комуністичної спілки молоді України» [29, с. 2] у першому абзаці, на нашу думку, сприяє закріпленню у свідомості читача асоціації «Комсомол – нова людина». На цій же сторінці внизу використано фотографію кадру з фільму «Шлях зміни», на якому зображено чоловіка в білій сорочці з непримиренним поглядом і зі стиснутим кулаком.

Прикметною особливістю написаної у співавторстві кінорецензії на фільм «Вихор на Волзі» є поява паспортних даних (Виріб Чувашкіна. Реж. Кошкинський) вищезгаданого медіатексту. Давши схвальну оцінку діяльності режисера Чувашкіна й відзначивши типовість теми медіатексту – зображення революційних подій, М. Ж. і Є. А. зацентували увагу на недоліках фабули й технічного аспекту фільму. Вони спрогнозували позитивну реакцію глядачів на цей фільм, який, на думку авторів, дасть можливість ознайомитися з революційною боротьбою «в братній Республіці» [17, с. 4], звичаями та побутом народу, «який після Жовтня вийшов на культурний шлях» [17, с. 4].

Зазначивши паспортні дані («Виріб ВУФКУ. Автор-режисер Г. Рошаль») фільму «Дві жінки», О. Гіневський одразу починає його аналіз, звертаючи увагу на принцип побудови вищезгаданого медіатексту – антитезу, яка презентується двома протилежними образами: «жінкою з дрібно-буржуазною ідеологією, розкішним тілом, але бідною інтелектуально і сучасною, передовою жінкою – комуністкою, яка є зразком нової людини» [3, с. 6]. Оцінюючи першу кіноновелу про буржуазну жінку, О. Гіневський відзначив вдале використання кінорежисерського прийому для демонстрації її обмеженості – «показ усієї дії через люстро» [3, с. 6], професійну операторську роботу й акторську гру. Суттєвим недоліком фільму автор вважає ретроспективну частину – громадянську війну, що має вади монтажу й не сприяє увиразненню рис характеру персонажів.

Поряд розташовано позитивну кінорецензію Г. Чернецької на фільм «Весна» (автор-оператор Кауфман), який рецензент вважає «великим придбанням не тільки для української, але й для всієї радянської кінематографії» [35, с. 6], відзначаючи специфіку антирелігійної пропаганди, підвищення майстерності операторської роботи, оригінальність вступної частини фільму.

Вищезгаданий автор у рецензії «Дві симфонії» («Симфонія великого міста» й «Людина з кіноапаратом»), виконавши детальний компаративний аналіз двох фільмів, дав їх контрастні оцінки. Дійшовши висновку про те, що «симфонія, що її створив Дзига Вертов, звучить однотонно й розпливчато» [36, с. 4], Г. Чернецька наголосила на багатогранності «Симфонії великого міста», умінні режисера завдяки використаним кінематографічним прийомам репрезентувати життя робітників.

У рецензії на фільм «Сам собі Робінзон» [9] (виріб ВУФКУ, режисер – Л. Френкель, оператор – Ю. Вовченко) Г. Затворницький констатує відсутність досягнення мети режисером і оператором («Постановщик так переконливо агітує проти робінзонади, що глядач забуває про мораль та ідеологію, захоплюючись окремими яскравими деталями» [9, с. 6]), які повинні були реалізувати головну ідею фільму – дискредитувати робінзонаду. Акцент на авантюрній інтризі, що створюється завдяки екзотичним образам, сприяє появі шкідливого для підлітків зворотного ефекту – захоплення небезпечними пригодами й подорожами, що свідчить про низький виховний потенціал фільму.

Для підтвердження вищезазначеної думки автор кінорецензії провів аналогію з оповіданням Чехова, у якому ігумен монастиря, прагнучи «віднайти монахів від грішного міста» [9, с. 6], зацікавив їх «страховищами» [9, с. 6] настільки, що ченці захотіли їх побачити. Увесь контент кінорецензії є відповіддю на сформульоване автором запитання про суть помилки постановочної групи фільму.

Кінорецензія М. Сачука на фільм «Темне царство» [27] (виріб ВУФКУ, 1929, режисер – Гавронський, сценарист – Ярмолинський, актори – Алефанова, Чистяков, Серегіна) також починається з питального речення («Чи живий ще досить старий міщанин?» [27, с. 6]), відповідь на яке представлена двома («Річ очевидна. Деформований, перелицьований, підфарбований, але живий» [27, с. 6]) рубрикованими реченнями (виділення в абзаці), друге з яких містить парцеляцію. Автор, відзначаючи соціальну функцію фільму, у якому зображено міщанство, уособленим образом якого є темне царство, акцентує увагу на використанні режисером кінематографічного прийому – показу цілого через деталі, відзначивши «психологічну аналізу явища» [27, с. 6], використання технічних прийомів («скупі, але рельєфне освітлення, напружена «сонність» акторських рухів, навмисна простота ракурсів і монтажу, лаконічність написів і повторення схем» [27, с. 6]), метою використання яких є увиразнення «однотонності, нудної сірості, інтелектуальної обмеженості і звірчої ненависті темного царства» [27, с. 6]. Автор відзначив якість монтажу та професійність акторської гри. Відзначимо, що заключна частина з узагальненнями та рекомендаціями в кінорецензії відсутня.

М. Сачук приділив увагу й аналізу фільму «Шкідник» (дитячий фільм ВУФКУ, режисер – Болотов, оператор – Панкрат'єв). У вступній частині автор окреслив актуальну проблему дитячого кіно, зокрема брак фахівців, відсутність досвіду й критеріїв. М. Сачук зазначив, що велика кількість завдань («...боротьба з хуліганством у школі; популяризація комплексно методи викладан-

ня та роботи дитячого кооперативу» [28, с. 6]), поставлених кінорежисером, призвела до тематичного перенавантаження медіатексту, знецінення основної ідеї й може спричинити перевтому нервової системи глядача-дитини. Основним недоліком фільму рецензент вважає неправильне розв'язання конфлікту «між зіпсованим індивідом та здоровим колективом» [28, с. 6], відсутність виховного потенціалу медіатексту. У заключній частині кінорецензії М. Сачук наголосив на необхідності участі педагогів для рецензування сценаріїв дитячих фільмів і консультацій під час їх зйомки.

У рецензії на фільм «Експонат з паноптикуму» [16] (виріб ВУФКУ, режисер – Стабовий, оператор – Завелев, сценарист – Кошевський) М., лаконічно окреслюючи конфлікт поколінь, представники яких мають різні політичні переконання, завдяки використанню градації («Звідси конфлікт, сімейна драма, трагічні колізії» [16, с. 6]) готує читача до трагічного фіналу фільму. Прикметною особливістю цієї кінорецензії є наявність частин тексту, репрезентованих складними синтаксичними конструкціями й односкладними, двоскладними непоширеними реченнями, завдяки яким створюється телеграфний стиль. Вищезгаданий стиль, що увиразнюється за допомогою рубрикації, зосереджує увагу читача на конкретному фрагменті, що містить переказ фабули фільму, і підкреслює драматизм описаної ситуації, що підсилюється використанням антитези («Це зв'язує» [16, с. 6] – «Це роз'єднує» [16, с. 6]).

Основною причиною появи фільму-«середнячка» [16, с. 6] М. вважає «роздвоєність сценарія» [16, с. 6] і «театральну маніру гри головного актора». Рубрикуючи в кінорецензії кожен вимогу (дотримання плану, єдності стилю, злагодженість колективної роботи) щодо створення медіатексту, автор в категоричній формі (риторичне окличне неповне речення – «Жодного сценарія на виробництво без громадського контролю!» [16, с. 6]; інфінітивне речення, а також використання лексеми «потрібні») відзначає необхідність підсилення рівня громадського контролю, «єдності в роботі всіх учасників художнього виробничого колективу» [16, с. 6].

Негативна оцінка наявна й у рецензії на фільм В. Гулая «Старе й нове» [4] (виріб Радкіно, сценарій і постановка Ейзенштейна та Александрова, головний оператор – Тіссе). На думку рецензента, кінорежисер не досягнув поставленої мети – не переконав глядача-селянина в необхідності проведення колективізації. Незважаючи на контрарні оцінки («Коли фільм з'явився на екранах – критика одностайно визнала його за зразок висококваліфікованої, формально-ефектної, новаторської роботи, і ... обвинуватила (цілком заслужено) в сімох смертних гріхах» [4, с. 4] – «Виробничники – «ліфівці» боронять цей фільм з піною коло роту» [4, с. 4]) цього фільму, автор дотримується позиції максимального зближення кіномистецтва й масового кіноглядача й підтримує думку, висловлену на громадських переглядах у Росії.

У вступній частині рецензії на фільм «Суддя Рейтанеску» (виріб ВУФКУ, режисер – Лопатинський) В. порушує проблему створення фільму-детектива, зокрема необхідності шукати нові прийоми подання детективного матеріалу, удосконалення змісту. Автор дає переважно негативну оцінку фільму «Суддя Рейтанеску», вважаючи недосконалими сценарій і режисерську роботу через трафаретність, відсутність оригінальних прийомів подачі кінематографічного матеріалу й «наслідування другорядних зразків закордонних детективів» [2, с. 6]. Відсутня заключна частина кінорецензії, на нашу думку, через те що зміст її передбачуваний з огляду на загальну негативну оцінку фільму.

Майже вся третя сторінка «Кіно-газети» (1929 рік, №11 (17)), на якій під фразою-орієнтиром «Невиправданий експеримент» розміщено рецензії фільму «Злива» (виріб ВУФКУ, режисер – І. Кавалеридзе, оператор – О. Калюжний), присвячена його негативній оцінці. У рубриці «Наша анкета» розміщено рецензії В. Підмогильного, Я. Савченка, Б. Коваленка, І. Врона, у яких автори зазначили такі недоліки: відсутність динаміки (В. Підмогильний, Я. Савченко, Б. Коваленко, І. Врона), фальсифікація історії (В. Підмогильний, Я. Савченко, Б. Коваленко), надмірний символізм (Б. Коваленко), фрагментарність (І. Врона). Про ці недоліки йдеться й у розташованій поряд рецензії Б. Харченка «Загрозливе явище» [34], заголовок якої виконує прогностичну функцію щодо негативної оцінки фільму «Злива».

Інформаційний матеріал «Думка глядача» містить фрагменти анкет, які заповнювали глядачі після перегляду наукових фільмів «Камчатка», «Нафта», даючи їм свої оцінки й висловлюючи свої враження. Мають форми цитати, біля яких указано фах, соціальний статус, вік. Композиційно можна поділити на дві частини: у першій – лише позитивні відгуки («Тему для фільма «Нафта» треба вітати. Картину зроблено добре. Усе зрозуміло. (Службовець, поза парт., 22 р.)» [7, с. 4]) про вищезгадані наукові фільми, у другій – недоліки медіатекстів («Не подобалося те, що лектор не розповідає, а читає. Бажано мати людину, яка б ясно й зрозуміло пояснювала слухачам. (Службовець, комсомолец, 20 років)» [7, с. 4]).

IV. Висновки

У результаті аналізу інформаційних матеріалів з оцінкою медіатекстів, надрукованих у «Кіно-газеті» за 1929 р., було зроблено такі висновки:

1. У «Кіно-газеті» з 1929 р. надруковано інформаційні матеріали, що містять оцінку медіатекстів, такого жанрового діапазону: стаття з елементами кінорецензії, колективні кінорецензії, кінорецензії, колективне інтерв'ю, журналістський звіт з елементами кінорецензії, журналістський звіт з елементами колективної кінорецензії, анкета.

2. У статті з елементами кінорецензії й кінорецензіях переважно використано антитези, градацію, риторичні питальні й окличні речення, парцельовані й інфінітивні речення.

3. У деяких інформаційних матеріалах, що містять оцінки медіатекстів, акцентовано увагу на деяких лексемах, виділених жирним накресленням, із метою увиразнення антитези й формування в реципієнта необхідного асоціативного ряду.

4. У кінорецензіях з'являється такий композиційний елемент, паспортні дані про фільм.

5. Журналістським звітам з елементами кінорецензії притаманне кільцеве обрамлення.

6. Фотосупровід багатьох інформаційних матеріалів, що містять оцінку фільму, тематично корелює з їх контентом.

У подальшому плануємо дослідити композиційні й стилістичні особливості кінорецензій у «Кіно-газеті» за 1928 р.

Список використаної літератури

1. Буря // Кіно-газета. – 1929. – № 2 (8). – С. 4.
2. В. Суддя Рейтанеску / В // Кіно-газета. – 1929. – № 19 (25)–21 (27). – С. 6.
3. Гіневський О. Дві жінки / О. Гіневський // Кіно-газета. – 1929. – № 18 (24). – С. 6.
4. Гулай В. Старе й нове / В. Гулай // Кіно-газета. – 1929. – № 22 (28). – С. 4.
5. Д. Ф. Весела канарка / Д. Ф. // Кіно-газета. – 1929. – № 9 (15). – С. 4.
6. Д. Ф. Його превосходительство / Д. Ф. // Кіно-газета. – 1929. – № 9 (15). – С. 4.
7. Думка глядача // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20)–15 (21). – С. 4.
8. За брамою монастиря // Кіно-газета. – 1929. – № 4 (10). – С. 4.
9. Затворницький Г. Сам собі Робінзон / Г. Затворницький // Кіно-газета. – № 19 (25)–20 (28). – С. 6.
10. Кіно-громадськість про фільми (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 5 (11). – С. 4.
11. Кіно-громадськість про фільми (рубрика) // Кіно-газета. – № 7 (13). – С. 4.
12. Кіно-громадськість про фільми (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 9 (15). – С. 4.
13. Книжки й фільми (рубрика) // 1929. – № 19(25)–21 (27). – С. 6.
14. Книжки й фільми (рубрика) // 1929. – № 22 (28). – С. 4.
15. Кривий пан // Кіно-газета. – 1929. – № 8 (14). – С. 4.
16. М. Експонат з паноптикуму / М. // Кіно-газета. – 1929. – № 19 (25)–21 (27). – С. 6.
17. М. Ж. і Є. А. Вихор на Волзі / М. Ж. і Є. А. // Кіно-газета. – 1929. – № 9 (15). – С. 4.
18. Н. Хліб / Н // Кіно-газета. – 1929. – № 13 (19). – С. 3.
19. На громадське обговорення (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 2 (8). – С. 4.
20. Нічний візник // Кіно-газета. – 1929. – № 6 (12). – С. 4.
21. Новін Напередодні / Новін // Кіно-газета. – 1929. – № 7 (13). – С. 4.
22. Паноптикум // Кіно-газета. – 1929. – № 4 (10). – С. 4.
23. Пригоди Шмигуєва («Шкурник») // Кіно-газета. – 1929. – № 6 (12). – С. 4.
24. Про «Зливу» // Кіно-газета. – 1929. – № 11 (17). – С. 3.
25. Робітники про «Дівчину з палуби» // Кіно-газета. – 1929. – № 1 (7). – С. 4.
26. Робкори про «Арсенал» // Кіно-газета. – 1929. – № 3 (9). – С. 4.
27. Сачук М. Темне царство / М. Сачук // Кіно-газета. – № 19 (25)–20 (28). – С. 6.
28. Сачук М. Шкідник / М. Сачук // Кіно-газета. – 1929. – № 19 (25)–21 (27). – С. 6.
29. Т. М. «Шлях зміни» Про фільм до десятиріччя Комсомолу. 1919-1929 р. / Т. М. // Кіно-газета. – 1929. – № 12 (18). – С. 2.
30. Федоровський Дім. Перлина Семіраміди / Дім. Федоровський // Кіно-газета. – 1929. – № 7 (13). – С. 4.
31. Федоровський Дім. Чанг / Дім. Федоровський // Кіно-газета. – 1929. – № 9 (15). – С. 4.
32. Фільми та книжки (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 18 (24). – С. 6.
33. Фільми та книжки (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 19 (25)–20 (28). – С. 6.
34. Харченко Б. Загрозливе явище / Б. Харченко // 1929. – № 11 (17). – С. 3.
35. Чернецька Г. Весна / Г. Чернецька // Кіно-газета. – 1929. – № 18 (24). – С. 6.
36. Чернецька Г. «Дві симфонії» («Симфонія великого міста» й «Людина з кіно-апаратом») / Г. Чернецька // Кіно-газета. – 1929. – № 8 (14). – С. 4.
37. Чернецька В. Джальма / В. Чернецька // Кіно-газета. – 1929. – № 5 (11). – С. 4.
38. Чернецький Епохальний фільм / Чернецький // Кіно-газета. – 1929. – № 3 (9). – С. 4.
39. Чим нас частують! («Будинок на воді», «Другий шлюб») // Кіно-газета. – 1929. – № 1 (7). – С. 4.
40. Що каже кіно громадськість про фільми (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 4 (10). – С. 4.
41. Що говорить кіно-громадськість (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – № 6 (12). – С. 4.

Стаття надійшла до редакції 08.06.2016.

Холод А. Я. Жанрово-стилистические особенности информационных материалов с оценкой медиатекстов (на примере «Кино-газеты» за 1929 год)

В статье очерчен жанровый диапазон информационных материалов, в которых есть оценка медиатекстов и которые напечатаны в «Кино-газете» за 1929 г., определены их композиционные и стилистические особенности. В частности, особое внимание уделено

гибридным жанрам: журналистскому отчету с элементами кинорецензии, журналистскому отчету с элементами коллективной кинорецензии, статье с элементами кинорецензии.

Ключевые слова: коллективная рецензия, кинорецензия, гибридные жанры.

Kholod A. Genre and stylistic features of informational materials with the evaluation of media texts (for example «Cinema-newspaper» of 1929)

The article outlines the genre range of information materials containing evaluation of media texts and published in «Cinema newspaper» for 1929, defined their compositional and stylistic features. In particular, paid attention to hybrid genres, journalistic reports with elements movie reviews, journalistic reports with the elements of the collective film reviews, articles with elements of film reviews.

The aim of the article we defined genre clarify the stylistic features of informational materials that include evaluation of media texts and published in «Cinema newspaper» in 1929.

Conclusions. An analysis of the information material to the assessment of media texts published in «Cinema newspaper» in 1929, was concluded. In «Cinema newspaper» from 1929 printed information materials containing evaluation of media texts of this genre range: article with elements of film reviews, film collective reviews, movie reviews, collective interviews, journalistic reports with elements of film reviews, journalistic report with elements of collective movie reviews, questionnaire. It was also observed that the article with elements of movie reviews and movie reviews of most used antithesis, gradation, rhetorical interrogative and exclamation sentences, infinitive and fragmented sentences. Found that in some informational materials that include evaluation of media texts, attention is focused on some tokens in bold typeface, for the purpose of emphasizing the antithesis and the formation of the required recipient associative series. It was recorded that the movie reviews of a composite element appears as passport details about the film. Formulated conclusion that journalistic reports with elements of film reviews characteristic circular frame. In addition, photo support many information materials containing an assessment of the film, thematically correlated with their content.

Key words: collective review, movie review, hybrid genres.